

ارزیابی زیست محیطی سد کهیر با رویکرد فازی (مطالعه موردی: چابهار)

سمیرا شهرکی

کارشناس ارشد اقتصاد کشاورزی

Rahaazad005@gmail.com

چکیده

امروزه سدسازی و ایجاد سازه‌های بزرگ آبی در جهان به نمادی از توانمندی و توسعه اقتصادی، برای کشورها تبدیل شده‌اند. در بیشتر کشورها از جمله ایران برنامه‌ریزی‌ها و سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای را به منظور ایجاد سازه‌های مهندسی بویژه سدها انجام داده‌اند. اما مسئله‌ای عمده‌ای که کمتر مورد توجه قرار گرفته است، پیامدهای حاصل از اجرای این طرح‌ها و ارزشیابی آثار اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی این طرح‌هاست. از آنجا که عمده‌ترین محدودیت اجرای این طرح‌ها، سرمایه و منابع تامین سرمایه می‌باشد و سرمایه‌گذاری در زمینه‌های اقتصادی و زیست محیطی، بهبود شرایط برای توسعه پایدار را فراهم می‌نماید. مهمترین ملاک تعیین برتری طرح‌ها مقایسه میزان اثرات مثبت طرح‌ها با توجه به میزان هزینه‌ها می‌باشد. سد کهیر در ۱۱۰ کیلومتری شهرستان چابهار و پنج کیلومتری روستای کهیر قرار دارد، این سد از نوع بتن کوبنده غلطکی و با هدف تامین آب شرب، صنعت و کشاورزی شهرهای چابهار و کنارک در حال اجرا است. در این تحقیق به ارزیابی زیست محیطی این سد پرداخته شده است. از آنجا که این طرح در حال اجرا می‌باشد، اقلام هزینه‌ها و منافع مورد نیاز برای ارزیابی زیست محیطی بایستی پیش‌بینی شود، با توجه به عدم قطعیت و نا دقیق بودن اقلام پیش‌بینی شده، از رویکرد فازی و در محاسبه از روش نسبت منفعت به هزینه استفاده شده است. داده‌های مورد نیاز با توجه به میزان پیشرفت طرح با همکاری سازمان آب منطقه‌ای سیستان و بلوچستان جمع‌آوری شده است. در مطالعه زیست محیطی طرح کلیه اثرات در زمینه‌های فیزیکی، بیولوژی و بالاخره اجتماعی و فرهنگی ارزیابی شده است، تمامی اثرات آن‌ها در ارزیابی کمی شده است. نتایج بدست آمده نشان‌دهنده تأثیر مثبت احداث سد بر محیط زیست منطقه می‌باشد.

واژگان کلیدی: توسعه پایدار، اقتصاد مهندسی، عدم قطعیت، رویکرد فازی

مقدمه

آب به عنوان عامل اساسی در بهبود سیمای توسعه اقتصادی، فرهنگی دارای جایگاه ویژه‌ای است. مدیریت منابع آبی بدون بهره‌گیری از سازه‌های مناسب و کارا برای ذخیره‌سازی و انتقال، امری محال بوده و تعریف پروژه و طرح‌های توسعه منابع آب همواره یکی از اصلی‌ترین مولفه‌های برنامه‌ریزی منابع آب است. تصمیم‌گیری در محیط‌های پیچیده ناپایدار یکی از مسایل بسیار مهم در مدیریت نوین به‌شمار می‌رود. در این موارد تصمیم‌گیرنده با گزینه‌هایی متفاوت تحت معیارهای مختلفی که از محیط داخلی و خارجی متأثر می‌شوند، روبرو است (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

مهمترین ملاک تعیین برتری برای طرح‌ها مقایسه میزان اثرات مثبت طرح‌ها با توجه به میزان هزینه‌ها می‌باشد. لذا لازم است کلیه طرح‌های پیشنهادی ابتدا توسط اصول اقتصاد مهندسی^۱ مورد بررسی قرار گرفته و با توجه به روش‌های ارزیابی طرح‌ها تعیین شود که آیا سرمایه‌گذاری در این طرح توجیه اقتصادی دارد یا خیر. در ارزیابی طرح‌های اقتصادی معمولاً پارامترها را قطعی در نظر می‌گیرند، اما اقلامی که در آینده پرداخت یا دریافت شود دقیق نیست و از آنجا که در ارزیابی اقتصادی از داده‌های پیش‌بینی